

d./ Valuta bűncselekmény. 1987-ben a kommunista jogalkotók már új, valutakorlátozást enyhítő rendeleten dolgoztak. Ezért csak egy év börtönt utalt ki a bíróság, azt is két évre felfüggesztve. 1100 dollár, Indiai éhezőknek szánt adomány ennyit ért akkor a bírósági mérlegen. Lélekemelően regényes történet volt. Esti háromfős, letartóztatási paranccsal jövő civil ruhás rendőr, akkor „még csak” kilenc gyermek a vacsora asztalnál, meghökkent rendőri arcok, helyben megejtett kihallgatás és jegyzőkönyv a mi írógépünkkel, zavart és udvarias elköszönés. Már számukra is világos volt, hogy itt nem valutaüzérkedés büntette történt. A bíróságra azzal mehettem, hogy, ha a várható kapom, akkor is a családomat majd átölelik testvéreim. Nyugodt voltam. Az én dolgom most, hogy tanúságot tegyek a jézusi adástörvényről. Honnan kap ilyenkor az ember ekkora békességet?!

Ilyen kicsi megmérettetések is nagy erőforrást jelentettek.

4./ Erőforrásainkról.

Valamiért, valamit. Jutalom a megbízótól, Jézustól. A jézusi „százannyi”, valóság. A galamb keveretlenségű, ugyanakkor az okos talpraesetséggű ember nincs egyedül. Különösen akkor nincs, mikor üldöztetést kell elviselnie. Fogást nem ad, butaságot igyekszik nem csinálni, tehát nyugodt a lelkiismerete. Ha mindez veszélyben lenne, *a bűnbánattal* gyorsan kilábalhat a veszélyeztetettségéből.

Kiszívetésű nagycsalád gyakran kerül anyagi zavarba. A névtelen *testvéri segítség* megmentettek attól, hogy elfeladás árán jobb állásra törekedjenek. A hatalom magabiztos képviselői előtt számunkra erőforrás, hogy nem vagyunk egyedül: értem is aggódnak, nekem is drukkolnak, a mi jézusi tájékozódású eszköztárunkkal mindent megtesznek megsegítésemre és mindez szerettemre, családomra is érvényes.

Pozitív jövőképet tanulunk az evangéliumok Jézusától. 15 példabeszéddel akarta fejükbe plántálni, hogy az Isten Országáa ott van, ahol egy is jelen van a hozzá tartozók közül. Ennek az optimizmusnak gyökerei túlmutatnak a földi küzdőtéren. Ha az ember sokat foglalkozik Jézus dolgaival, óhatatlanul átragad rá egy ösbizalom. Jézus Istene nem kockajátékos, nem bújócskázó kísérletező. Nem akarhat átverni, becsapni. Jézus mindenesetre bizalomra méltónak mutatta be az ő Atyját és a mi Atyánkat. Az üdvösség reménye az égre tekintés, miközben két lábbal a földön kell járnunk.

Pozitív emberképet jelent, ha istenkép reményűnek gondolom az embert. Van esély jónak lenni. Annak ellenére van esély, hogy sok erő ennek ellene dolgozik. Minden történelmi és egyéni élethelyzetben ára van az Istenhez tartozásnak. Jézus mást tart emberhez méltó életvitelnek, mint a világ. Ha sikerül elég radikálisan képviselni ezt, akkor szükségszerűen megszorodnak az elviselni valóink. Ezek pedig megerősítik hűségünket: teher alatt nő a pálmánk...

Látván az emberek sokféle küszködését, lehet, hogy a jézusi út az egyedüli emberhez méltó út?

MERZA JÓZSEF

LEVÉL LÉKAI LÁSZLÓNAK

Tisztelt Bíboros, Primás, Érsek Úr!

„Dicsőség az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek, miképpen kezdetbe, most és mindörökké.”

Még ma is hallom ezeket a szavakat, amelyekkel Bíboros Úr lezárta négyünk közös imáját. Két testvéremmel ke-restem fel akkor Önt, talán három évvel ezelőtt, hogy egy, számunkra fontos kérdésről beszéljünk azzal a testvé-rünkkel, akit Jézus Krisztus egyházmegyénk legfőbb Pásztorának rendelt. Azt gondoltuk, hogy a keresztények tanácskozásának imádsággal kell kezdődnie, és Bíboros Úr magáévá tette kérésünket.

Imádkoztunk.

Az egyik imádkozó Kovács László volt és arra is emlékszem, hogy első szavai azt fejezték ki: mennyire örül, hogy együtt imádkozhat főpásztorával.

Az ember az emlékeiből is él, s amikor e levelem írásához hozzáfogtam, önmagamnak is válaszolnom kellett a kérdésre: bolond remény volt-e az, amikor néhány évvel ezelőtt azt hittük: megindul majd a beszélgetés a Főpásztor és hívei között arról, hogy miképpen tudják közelíteni nézeteiket egymáshoz, s egymással együtt Jézuséhoz, szeretetben és kölcsönös megértésben? Bolond remény-e továbbá az, hogy még ma is levéllel fordulok ahhoz a Testvéremhez, akinek kemény szavai újból világossá teszik számomra, hogy a párbeszédnek csak egy fajtáját hajlandó önszántából gyakorolni: azt, amelyikben autoritá-tíve ő mondja meg, mi az igazság. Tehát értelmes dolog-e kérni, figyelmeztetni, tola-kodni, kellemetlenkedni, amikor már jól tudhatnám, hogy nemkívánatos álláspontot képviselek az Ön számára?

Pál testvérünktől azt tanultam meg, hogy a kereszténység bolondság, mória.

Bolondul bízni kell az emberi lelkiismeret – kortól füg-getlen – megújulni tudásában és bolondul bízni kell Jé-zusban, akinek a papja, és akinek örömhírét kezében tartja. Amíg egy Atya gyermekeinek valljuk magunkat, egy Példánk van, akit utánozunk, egy Lélekre figyelünk, aki tanácsot ad nekünk, egy a Szentírásunk és egyként vállaljuk történelmi örökségünket, addig mindig van re-mény, hogy szót érthetünk. Igen, megérthetjük egymást, alakíthatjuk egymást igazságban és szeretetben.

Miután most megvallottam Önnek hitemet, reményemet és szeretetemet, elmondok valamit abból, amit ma igaz-nak és fontosnak látok, azzal a felelősséggel, amire a Zsi-nat után minden keresztény kötelezve van.

Kovács László személyében Ön az egyik legjobb papját tiltotta el az evangélium hirdetésétől, azaz a „katonai rend” kifejezésével élve: Ön olyan hadvezér, aki legjobb katonáit veti fogságba és így teszi harcképtelenné seregét. Kovács László ügyének elbírálásakor alapvetően idegen, nem egyházi szempontok határozták meg döntéseit, nem „Isten tervei szerint” gondolkodott.

Kovács László megbüntetését úgy határozta el, hogy nem adott helyet bírósági tárgyalásnak, nem hallgatta meg őt személyesen, s ezzel súlyosan megsértette emberi jogait. Az elmúlt két évben ötször álltam bíróság előtt és most azt látom, hogy az ateista elvekre épült állami törvényhozás méltányosabb a vádlotthoz, mint az irgalmas szívű Jézus alkotmányára épült egyházi jogrend egy alkalmazója. Kovács László elleni eljárásával Bíboros Úr olyan precedenst teremtett, amelyre hivatkozva törvényt és Istent sértő határozatok sora születhet meg a magyar egyház kárára.

A fenti állítások bizonyítás nélkül sorakoznak fel. Ha Ön nem akarja megváltoztatni álláspontját, akkor kár bizonykodni. Ha viszont tényleg érdeklik a bizonyítások, akkor bármikor pótolhatom. Nem szaporítom az állítások sorát sem, mert annak is csak akkor van értelme, ha meghallgatásra talál. Levelem célja nem az, hogy tanítgassam Önt. Mint ahogy nem bírálom az esztergomi beszédben kifejezett gondolatait sem. Végtére is, ha egy sokat utazó idős főpap úgy fogalmaz, mintha hallatlanba venné az egész keresztény és nem-keresztény világban áramló gondolatokat, akkor csak arra következtethetek, hogy ez a testvérem, valami okból, nem akar látni és hallani. Vagy lát és hall, de azt valami okból nem akarja elmondani. Ezért más a levelem célja.

Ön a Lelkiismeret Embere.

Mindenki, aki valamelyest is próbálgatta Jézus útját, tudja, hogy e helyen van üdvösségünk legsebezhetőbb pontja. Lophatunk és verekedhetünk, paráználkodhatunk vagy rosszat kívánhatunk másoknak, mindez többé-kevésbé büntudatot ébreszt bennünk. De életveszélyes helyzetbe kerülünk, ha módszeresen átformáljuk lelkiismeretünket: nem fogjuk tudni felismerni hibáinkat és Istennek tetsző dolognak fogjuk tartani, ha likvidáljuk Isten embezeit. Nem lenne baj, ha tőlünk függetlenül alakult volna ki ilyen látásunk, de halálos a veszedelem, ha mi kötöttük volna meg Isten bennünk lakó Szent Lelkét. Találóa hívja ezt a bennünk lakó Lelket sok nyelv lelkiismeretnek. Igen, így van, a Lélek tárgyi ismereteket is birtokol, amikor jó tanácsokat ad a jézusi okosságra. S most megkérdem Öntől: hogyan merészelt ex constientia informata dönteni, amíg gondos atyai szeretettel, egyéni beszélgetések sorozatával, meg nem győződött arról, hogy mi van a bűnösnek vélt másik testvére lelkiismeretében? A keresztény étellel kapcsolatos kérdések mind lelkiismereti kérdések. Itt lélektől lélekig érő vonatkozások vannak. Itt a segítő testvéreknél el kell jutnia a segíteni kívánt testvér lélekéig. Bíboros Úr, teljesítette Ön ezt a legalapvetőbb pásztori kötelességét? Még a legegyszerűbb szentképen is úgy

ábrázolják Urunkat, mint aki sziklákon és tövises között nyúl ki a veszélybe került bárányért. Fel tudja Ön mérni, mit jelentett volna Jézusért holtfáradtra dolgozó papja számára az, ha Ön kopogtat lakása ajtaján és megkérdi tőle: „Fiam, eljöttem hozzád, miben segíthetek?”

Most újból visszatérek levelem céljára. Nem vitairatot készítettem, nem akartam dialógust folytatni, mert ahhoz két ember kell, s az elmúlt öt év azt mutatja, hogy Ön nem kíván beszélni egyes híveivel. Ön semmit nem tesz azért, hogy megértés születhessék, helyette elítélő nyilatkozatokat fogalmaz, és felnőtt világiakat néz senkinek. Akármelyik állami hivatalhoz fordulok – legyen bár vádlott – meghatározott időn belül választ kapok folyamodványomra. Milyen vezetési stílust honosít meg Ön a szolgáló Jézus egyházában, ha még annyit sem tesz meg, mint egy profán közhivatalnok?

Nem vitáznom kell, vagy ismereteket közölni, mert Ön birtokában van az összes szükséges ismeretnek. Az én dolgom az, hogy az emberhez szóljak, és újból kérjem: ne keményítse meg szívét. Valamilyen, eleve elvállalt koncepció alapján, ne akarja megbilincselni a magyar egyház újjáalakulását. Ha a csendes hang nem elég, akkor bolond módjára akarok kiabálni és sikoltozni: „László testvérem, magyar népem primása, vigyázz, tönkre ne tedd a lelkiismeretedet!”

Lehet, hogy nem is kellett volna többet írni az utolsó mondatnál, de tudom, hogy a túl rövid közlések félreérthetők. Azért beszélek bővebben, hogy Ön két dolgot világosan megértsen. Először azt, hogy az Ön „ellenzéke” szereti Önt, testvérenek tartja Jézus egyházában és nem akar szektát alapítani. Másodsor: szeretetünkől fakadóan viszont leplezetlenül szemébe mondjuk Önnek azt, amit igaznak tartunk, mert Jézus Egyháza nem a szembe mosolygó, hátul pedig egymást megszóló emberek gyülekezete. Egészen biztos vagyok benne, hogy ha egyszer Ön megérti ezt az álláspontunkat és bízik bennünk, akkor az összes, ma áthatolhatatlannak látszó elméleti és gyakorlati akadály könnyen félretolható az útból. Ha egyszer megmelegedett a szíve, Ön tudni fogja, mit kell tennie. Legyen dicsőség az Atyának, aki vár minket Országába, a Fiúnak, aki életével írta elénk az odavezető Utat, és Tanácsadónknak, a Léleknek, akinek nincs nagyobb vágya, mint hogy a mi utunk is hasonló legyen a Fiú Útjához.

Dicsőség a Szentháromságnak és békesség a jóakarató embereknek.

Kérem, hogy fogadja soraimat jó szívvel.

Ebben a reményben tisztelettel köszönti

Merza József

1981. szeptember 25.